

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Закарпатський угорський інститут імені Ф. Ракоці II

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Науковий журнал

Випуск 3

Берегове 2023

"Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" засновано у листопаді 2021 р. та видається за рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ.

Науковий журнал виходить два рази на рік.

Видання включено до «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» Категорії «Б», наказом Міністерства освіти і науки України № 768 від 20.06.2023 р.
Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ (протокол №8 від 31.08.2023 р.)

Редакційна колегія:

Головний редактор – *Бачо Роберт*, д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Перший заступник головного редактора – *Пойда-Носик Ніна*, д.е.н., професор, професор кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний редактор – *Макарович Вікторія*, к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Заступник головного редактора, відповідальний секретар – *Лоскоріх Габрієлла*, доктор з філософії з обліку і оподаткування, заступник завідувача кафедри обліку і аудиту, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна.

Члени редакційної колегії:

Орлов Ігор – д.е.н., професор, академік Академії економічних наук України, ЗУІ імені Ф. Ракоці ІІ, Україна;

Внукова Наталія – д.е.н., проф., заслужений економіст України, професор кафедри митної справи та фінансових послуг, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Україна;

Живко Зінаїда – д.е.н, проф, професор кафедри менеджменту, Львівський державний університет внутрішніх справ, Україна; *Коваленко Юлія* – д.е.н, проф, завідувач кафедри фінансових ринків та технологій, Державний податковий університет, Україна; *Бондарук Таїсія* – д.е.н, проф, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна; *Завербний Андрій* – д.е.н, професор, професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», Україна;

Вдовенко Наталія – д.е.н., професор, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Україна; *Новіченко Людмила* – к.е.н, доц., доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування, Національна академія статистики, обліку та аудиту, Україна;

Феньвеш Вероніка – габілітований доктор наук з галузі економіки, професор, Дебреценський університет, Угорщина; *Махова Рената* – габілітований доктор наук з галузі економіки, доцент, Університет Й. Шельє, Словацька Республіка; *Ілеш Балінт Чобо* – к.е.н, професор, Університет Яноша Наймана, Угорщина;

Дунай Анна – доктор філософії з галузі економіки, професор, Університет Яноша Наймана, Угорщина; *Петі Мартон* – доктор наук з галузі економіки, віце-президент, Національний інститут стратегічних досліджень Угорщини, кафедра соціально-економічної географії та планування міста, Університет Корвінус, Угорщина; *Сас Левенте* – доктор наук з галузі економіки, професор, заступник декана факультету Економіки та бізнес-адміністрування, Клузький університет імені Бабеша-Бойяї, Румунія.

УДК 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т імені Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 3 (2023). 401 с. Текст укр., англ., угор.

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук. Статті публікуються на умовах міжнародної ліцензії [Creative Commons Attribution 4.0.](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації

Серія КВ №25089-15029Р від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.

Адреса: 90202 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Офіційний сайт наукового журналу:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Acta Academiae Beregsiensiensis. Economics

Tudományos folyóirat

3. szám

Beregszász 2023

Az "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics" tudományos folyóirat 2021-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa határozata alapján jelenik meg.

A tudományos folyóirat évente kétszer jelenik meg.

A **Folyóirat** az Ukrán Oktatási és Tudományos Minisztérium 2023. június 20-án kelt 768. számú rendelete alapján „B” kategóriájú folyóiratnak minősül, melyben publikálhatóak az ukrainai fokozatszerzéshez szükséges tudományos eredmények.

*Kiadáshoz ajánlotta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2023. augusztus 31-i 8. sz. jegyzőkönyv)*

Szerkesztőbizottság:

Főszerkesztő – *Prof. Dr. Bacsó Róbert*, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék vezetője, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Általános főszerkesztő-helyettes – *Prof. Dr. Pojda-Noszik Nina*, közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Számvitel és Auditálás Tanszék professzora, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő – *dr. Makarovics Viktória*, gazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel és Auditálás Tanszék docense, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Főszerkesztő-helyettes, felelős titkár – *dr. Loszkorih Gabriella*, PhD, tanszékvezető helyettes, Számvitel és Auditálás Tanszék, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna.

Szerkesztőbizottság:

Prof. Dr. Orlov Igor – gazdaságtudományok nagydoktora, professzor, az Ukrainai Közgazdaságtudományi Akadémia akadémikusa, II. RFKMF, Ukrajna; *Prof. Dr. Vnukova Natália* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Vám és Pénzügyi Szolgáltatások Tanszékének professzora, Szemen Kuznyec Harkovi Nemzeti Gazdaságtudományi Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Zivko Zinaida* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Menedzsment Tanszék professzora, Lembergi Állami Belügyi Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Kovalenko Julia* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Pénzügyi Piacok és Technológiák Tanszék professzora, Állami Adóegyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Bondárúk Tajiszija* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Ukrajna tiszteletbeli közgazdásza, Pénzügyek, Bank és Biztosítás Tanszék vezetője, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; *Prof. Dr. Záverbnij András* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Külgazdasági és Vámtevékenység Tanszék professzora, Lembergi Nemzeti Politechnikai Egyetem, Ukrajna; *Prof. Dr. Vdovenkó Natália* – közgazdaságtudományok nagydoktora, professzor, Globális Közgazdaság Tanszék vezetője, Ukrajna Nemzeti Bioerőforrás- és Természetgazdálkodási Egyetem, Ukrajna; *dr. Novicsenko Ljudmila* – gazdaságtudomány kandidátusa, egyetemi docens, Számvitel, Auditálás és Adózás Tanszék docense, Nemzeti Statisztikai, Számviteli és Auditálási Akadémia, Ukrajna; *Dr. habil. Fenyves Veronika* - PhD, egyetemi tanár, tanszékvezető, oktatási dékánhelyettes, Gazdaságtudományi Kar, Számviteli és Pénzügyi Intézet, Kontrolling Tanszék, Debreceni Egyetem, Magyarország; *Dr. habil. Ing. Machová Renáta* – PhD, rektorhelyettes, egyetemi docens, Selye János Egyetem, Szlovákia; *Dr. Illés Bálint Csaba* - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; *Dr. Dunai Anna* - PhD, egyetemi tanár, Neumann János Egyetem, Magyarország; *Dr. Péti Márton* - PhD, Nemzetstratégiai Kutatóintézet Kutatási, elnökhelyettes; egyetemi docens, Gazdaságföldrajz és városfejlesztés tanszék, Budapesti Corvinus Egyetem, Magyarország; *Dr. Szász Levente* - PhD, egyetemi tanár, dékánhelyettes, Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Magyar Intézet, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Románia.

ETO 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: tudományos folyóirat / szerk.: R. Bacsó, N. Pojda-Noszik, V. Makarovics. II. RFKMF. Beregszász, 2023. 3. szám (2023). 401 c.

Az „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics.” tudományos folyóiratban a doktoranduszok, posztgraduális hallgatók, kutatók és gyakorlati szakemberek tudományos kutatásait tesszük közzé. A tanulmányok [Creative Commons Attribution 4.0.](#) c. nemzetközi licence alapján jelennek meg

A nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásba vételéről szóló igazolás száma

KB 25089-15029P 2021. november 8.

Tudományos folyóirat alapítója:

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Cím: 90202, Beregszász, Kossuth tér 6.

A tudományos folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2023

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

**Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College
of Higher Education**

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics

Scientific journal

Volume 3

Berehove 2023

„Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” was founded in November, 2021 and is published by the decision of the Scientific Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

The scientific journal is published twice a year.

The **journal** is included in Category "B" according to the "**List of scientific professional editions of Ukraine**, in which the results of dissertations for the degree of Doctor of Science and Ph.D. can be published", by order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 768 dated 20.06.2023.

Recommended for publication by the Academic Council of the Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 8 dated August 31, 2023)

Editorial board:

Editor-in-Chief – *Bacho Robert*, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

First Deputy Editor-in-Chief – *Poyda-Nosyk Nina*, Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine;

Deputy Editor-in-Chief, managing Editor – *Makarovykh Viktoriia*, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Auditing, FR II THCHE, Ukraine.

Deputy Editor-in-Chief, responsible secretary – *Gabriella Loskorikh*, Candidate of Economic Sciences, Deputy Head of the Accounting and Auditing Department, FR II THCHE, Ukraine

Editorial Board Members:

Ihor Orlov - Doctor of Economics, Professor, Academician of the Academy of Economic Sciences of Ukraine, FR II THCHE, Ukraine; *Nataliia Vnukova* - Doctor of Economics, Professor, Honored Economist of Ukraine, Professor at the Department of Customs Affairs and Financial Services, Symon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine; *Zinaida Zhyvko* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Management, Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine; *Yuliia Kovalenko* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Financial Markets and Technologies, State Tax University, Ukraine; *Taisiia Bondaruk* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Andriy Zaverbnyj* - Doctor of Economics, Professor, Professor at the Department of Foreign Trade and Customs of the Lviv Polytechnic National University, Ukraine; *Natalia Vdovenko* - Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Global Economy, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Ukraine; *Liudmyla Novichenko* - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting, Auditing and Taxation, National Academy of Statistics, Accounting and Audit, Ukraine; *Fenyves Veronika* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Head of the Department of Controlling, University of Debrecen, Hungary; *Makhova Renata* - Habilitated Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, J. Selye University, J. Selye University, Slovak Republic; *Illés Bálint Csaba* - Candidate of Sciences in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Dunay Anna* - Doctor Philosophy in Economics, Professor, John von Neumann University, Hungary; *Peti Marton* - Doctor Philosophy in Economics, vice-president, Research Institute for National Strategy, Hungary; associate professor, department of geography and planning, corvinus university of budapest, Hungary; *Szász Levente* – Doctor of Management, Professor, Deputy Dean at the Faculty of Economics and Business Administration, Babeş-Bolyai University, Romania.

UDC 330

A19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics: scientific journal / editor. : R. Bacho, N. Poyda-Nosyk, V. Makarovykh. FR II THCHE. Berehove, 2023. Vol. 3 (2023) 401 p. Text Ukrainian, English, Hungarian.

Scientific journal "Acta Academiae Beregsasiensis. Economics." intended for scientists, doctoral students, post-graduate students, practitioners and a wide range of readers who are interested in issues in the field of economic sciences. Articles are published under the terms of the [Creative Commons Attribution 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) International License.

*State registration certificate of a printed mass media
Series KV No. 25089-15029P dated November 8, 2021.*

The founder of the scientific journal is

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education.

Correspondence address: Kossuth sq.6, Berehove, Zakarpattia region, Ukraine, 90202

The official website of the scientific journal:

<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

ISSN 2786-6734 (Print)

ISSN 2786-6742 (Online)

© Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. НАЦІОНАЛЬНА ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Вдовенко Н., Коваль В., Зось-Кіор М. Регулювання сільського розвитку для імпортозаміщення аграрної продукції з урахуванням децентралізації та впливу міжнародної торгівлі	13
Ганусич В., Солнокі П. Кореляційний аналіз інфляції та безробіття в Україні та країнах Європейського союзу	25
Потокі Г., Лоскоріх Г., Перчі О. Виклики менеджменту мікро- та малих підприємств: статистичний аналіз в Україні та Угорщині	39
Толмейнер Г., Гашпар Ш., Товт М. Оцінка бережливості процесів вирощування молочних корів із розробкою математичної моделі	54
Нікош Б.-Р., Керестуш Г., Панкотай Ф.-М. Аналіз маркетингової діяльності угорських постачальників сфери розміщення та малих підприємств громадського харчування у соціальних мережах на основі Lean-принципів	65
Макларі Е. Економічне порівняння класичних автомобілів з електромобілями	75
Еперьські З. Енергетична економіка Угорщини та Австрії в умовах трансформації глобального середовища	86
Горват А.-Б. Використання хмарних рішень та аналіз їх впливу на угорський малий та середній бізнес	101
Барабашне Карпаті Д., Чакне Філеп Ю. Компетенції студентів та очікування роботодавців щодо компетентностей у підготовці вчителів з економіки	112
Феєш Н. Стан української економіки під час епідемії коронавірусу	122
Мохачі М., Феньеш Г. Кар'єрні та сімейні плани студентів вищої освіти як фактори ризику для управління персоналом їхніх майбутніх роботодавців	140
Боджаар-Урбан Є., Барці Ю. Економічна ефективність інновацій в закладах культури: на прикладі музеїв	158
Череп А., Воронкова В., Андрюкайтене Р. Денисенко М. Соціально-економічна безпека у контексті міжнародного економічного клімату задля забезпечення конкурентоспроможності економіки	172
Череп О., Бехтер Л., Таболкін В. Методи безперервного професійного розвитку персоналу підприємств	180

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ ТА БАНКІВСЬКА СПРАВА

Бачо Р., Вірліч Ш. Аналіз бізнес-процесів компанії: досвід в Україні та міжнародна практика	188
Пойда-Носик Н., Неймет Е., Калман Б.-Г. Конативний підхід до формування фінансової особистості	201
Кучеркова С., Матвієнко Г. Державна підтримка та регуляторні заходи для розвитку штучного інтелекту в енергетичному секторі України	215
Будої Е. Деніч Е. Фінансова сміливість покоління Z	227
Керешші Л.-І., Максим Дьердьне Надь Т. Пенсійна система Угорщини: демографічні виклики та превентивні заходи для їх подолання	242
Огородник В., Варцаба В., Макарович В. Капітальні інвестиції в нерухомість України у сучасних реаліях	258
Піоноро Р., Шебештьє З. Інтегративний огляд критеріїв ранжування управління портфелем проєктів для розуміння процесу прийняття рішень	271
Олейнікова Л., Лищенко О. Європейський досвід формування механізмів зменшення адміністративного навантаження на платників податків	288

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Хомин П. Капітал і податкова політика: камо грядеши?	299
Вигівська І., Грицак О., Шебештьє Е. Організаційно-методичне забезпечення бухгалтерського обліку та аудиту операцій з інвестиційною нерухомістю	308
Фіреді-Філеп Ю., Варконіне Югас М. Облік доходів за національними та міжнародними стандартами в Угорщині	328
Кошіль А., Мельянова Л. Управлінська звітність в інформаційно-технологічному забезпеченні	338
Лоскоріх Г. Особливості професії податкового консультанта в Угорщині	345
Стащенко Ю., Гавриловський О. Міжнародний досвід з питань трансфертного ціноутворення	358
Борзан А., Кардош Б. Оцінка здобувачами викладання облікових дисциплін із застосуванням цифрових технологій	368
Товт Е., Вереш Д. Деякі особливості функціонування та управління церквами в Угорщині: облікові аспекти	382
Вимоги до оформлення публікацій	393

TARTALOM

1.FEJEZET. NEMZETI ÉS REGIONÁLIS GAZDASÁG

Vdovenkó N., Kovály V., Zosz-Kior M. Vidékfejlesztés szabályozása a mezőgazdasági termékek import helyettesítésére, figyelembe véve a decentralizációt és a nemzetközi kereskedelem befolyását	13
Hanuszics V., Szolnoki P. Az infláció és a munkanélküliség közti korreláció elemzés Ukrajnában és az Európai Unió országaiban	25
Pataki G., Loszkorih G., Pércsi O. A mikro- és kisvállalkozások menedzsment kihívásai: statisztikai elemzés Ukrajnában és Magyarországon	39
Thalmeiner G., Gáspár S., Tóth M. A tejelő tehenek nevelési folyamatainak takarékoságának értékelése matematikai modellezés segítségével	54
Nyikos B.-R., Keresztes G., Pankotay F.- M. A magyar szállásadók és vendéglátó kkv-k közösségi média marketing tevékenységének elemzése a LEAN elvek alapján	65
Maklári E. A hagyományos meghajtással működő és az elektromos autók gazdasági összehasonlítása	75
Eperjesi Z. Magyarország és Ausztria energiagazdasága az átalakulóban lévő globális környezetben	86
Horváth Á-B. A magyarországi KKV-k által alkalmazott felhő-alapú megoldások és annak hatásainak elemzése	101
Barabásné Kárpáti D., Csákné Filep Ju. Hallgatói kompetenciák és munkáltatói kompetenciaelvárások a közgazdásztanár-képzésben	112
Fejes N. Az Ukrán gazdaság helyzete a koronavírus-járvány idején	122
Mohácsi M., Fényes H. Felsőoktatási hallgatók karrier- és családtervei, mint kockázati tényezők jövőbeli munkaadók HR-menedzsmentje számára	140
Bodzsár-Urbán É., Bárczi Ju. A kulturális intézmények innovációinak gazdasági eredményessége: a múzeumok példáján	158
Cserep A., Voronkova V., Andrukájtene R, Deniszenkó M. Társadalmi-gazdasági biztonság a nemzetközi gazdasági környezet összefüggéseiben a gazdaság versenyképességének biztosításához	172
Cserep O., Behter L., Tabolkin V. A vállalati személyzet folyamatos szakmai fejlődésének módszerei	180

2. FEJEZET. PÉNZÜGY ÉS BANK

Bacsó R., Virlics S. A vállalat üzleti folyamatainak elemzése: Ukrajnai tapasztalat és nemzetközi gyakorlat	188
Poyda-Nosyk N., Németh E., Kálmán B.-G. A pénzügyi személyiség célzott vizsgálata három korcsoportban	201
Kucserková Sz., Mátvienko G. Állami támogatás és szabályozási intézkedések a mesterséges intelligencia fejlesztésére az ukrán energiaszektorban	215
Budai E. Denics E. A Z generáció pénzügyi bátorsága	227
Kőrössy L.-I., Makszim Györgyné Nagy T. Magyarország nyugdíjrendszere, demográfiai trendekből adódó kihívásai és az azokkal szembeni intézkedések	242
Ohorodnik V., Varcaba V., Makarovics V. Tőkebefektetések a jelenkori ukrajnai ingatlanpiacon	258
Pionório P., Sebestyén Z. A projektportfólió-kezelés rangsorolási kritériumainak integrált áttekintése a döntéshozatali folyamat megértéséhez	271
Olejnikova L., Liscenkó O. Európai tapasztalatok az adófizetők adminisztratív költségeit csökkentő mechanizmusok kialakításában	288

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

Homin P. Tőke- és adópolitika: merre jár?	299
Vigivszka I., Hricák O., Sebestény E. Befektetési ingatlannal lebonyolított ügyletek könyvelésének, könyvvizsgálatának szervezési és módszertani támogatása	308
Füredi-Fülöp Ju., Várkonyiné Juhász M. Bevétel elszámolás a magyar nemzeti és a nemzetközi számviteli szabályozásban	328
Kosily A., Melyánkova L. Vezetői jelentéskészítés az információs technológiai támogatás rendszerében	338
Loszkorih G. Az adótanácsadói szakma sajátosságai Magyarországon	345
Sztasenkó J., Havrolovszkij O. Nemzetközi transzferárazási tapasztalat	358
Borzán A., Kardos B. A digitális módszerekkel támogatott számvitel tanítás hallgatói minősítése	368
Tóth E., Vörös Gy. Az egyházi működés és gazdálkodás néhány sajátossága Magyarországon: számviteli aspektusok	382
Publikációs követelmények	393

CONTENT

CHAPTER 1. NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY

Vdovenko N., Koval V., Zos-Kior M. Regulation of agricultural development for import substitution of agricultural products taking into account decentralization and impact of international trade	13
Hanusych V., Solnoki P. Correlational analysis of inflation and unemployment in Ukraine and the countries of the European Union	25
Pataki G., Loskorikh G., Perchy O. Managerial challenges for micro and small enterprises: statistical analysis in Ukraine and Hungary	39
Thalmeiner G., Gáspár S., Tóth M. Lean performance evaluation of dairy cow farming processes with mathematical model development	54
Nyikos B.-R., Keresztes G., Pankotay F.-M. Analysis of social media marketing activities of Hungarian accommodation providers and catering SME's from the aspect of lean principles	65
Maklári E. Economic comparison between conventionally powered and electric cars	75
Eperjesi Z. The energy economy of Hungary and Austria in the conditions of the transformation of the global environment	86
Horváth Á-B. Cloud-based solutions used by hungarian SMEs and analysis of its effects	101
Barabásné Kárpáti D., Csákné Filep Ju. Competences of students and expectations of employers regarding competencies in the training of teachers in economics.	112
Fejes N. The situation of the Ukrainian economy during the coronavirus pandemic	122
Mohácsi M., Fényes H. Career and Family Plans of Higher Education Students as Risk Factors for their future employers' HR Management	140
Bodzsár-Urbán É., Bárczi Ju. Economic efficiency of innovations in cultural institutions: the case of museums	158
Cherep A., Voronkova V., Andriukaitene R., Denysenko M. Socio-economic security in the context of the international economic climate to ensure the competitiveness of the economy	172
Cherep O., Bexhter L., Tabolkin V. Methods of continuous professional development of enterprise personnel	180

CHAPTER 2. FINANCE AND BANKING

Bacho R., Virlich S. Analysis of company's business processes: experience in Ukraine and international practices	188
Poyda-Nosyk N., Németh E., Kálmán B.-G. A conative approach to financial personality	201
Kucherkova S., Matvienko G. State support and regulatory measures for the development of artificial intelligence in the energy sector of Ukraine	215
Budai E., Denich E. The financial bravery of generation Z	227
Kőrössy L.-I., Makszim Györgyné Nagy T. Hungary's pension system: demographical challenges and preventive measures	242
Ohorodnyk V., Vartsaba V., Makarovych V. Real Estate Capital Investments in Ukraine in the Modern Realities	258
Pionório P., Sebestyén Z. An integrative review of project portfolio management ranking criteria - understanding better the decision-making process	271
Oleynikova L., Lyshchenko E. European experience of reducing the administrative burden on taxpayers	288

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

Khomyn P. Capital and tax policy: Quo Vadis?	299
Vyhivska I., Hrytsak O., Shebeshten E. Organizational and methodological support for accounting and auditing of the investment real estate transactions	308
Füredi-Fülöp Ju., Várkonyiné Juhász M. Accounting of revenue in Hungarian national and international accounting regulations	328
Koshil A., Meliankova L. Managerial reporting in information technology support	338
Loskorikh G. Features of the tax consultant profession in Hungary	345
Stashenko Yu., Gavrylovskiy O. International experience in transfer pricing	358
Borzán A., Kardos B. Students' opinion of digital accounting teaching	368
Tóth E., Vörös Gy. Some features of church operation and management in Hungary: accounting aspects.	382
General requirements for manuscripts	393

РОЗДІЛ 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

3. FEJEZET. SZÁMVITEL ÉS ADÓÜGY

CHAPTER 3. ACCOUNTING AND TAXATION

DOI <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2023-3-299-307>
УДК 336.025.3

Петро ХОМИН

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
ORCID ID: 0000-0001-9699-107X

КАПІТАЛ І ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА: КАМО ГРЯДЕШИ?

***Анотація.** Звертається увага на недосконалість податкової політики стосовно оподаткування прибутку підприємств, зумовлену тим, що в ній притримуються застарілих догм, нібито єдиним фінансовим результатом ефективності економічної діяльності є прибуток. Підкреслюється, що попри перехід до ринкових взаємовідносин і кардинальний переворот ідеології, в тому числі й дотичної до податкової політики, зокрема елімінування введених в методологію бухгалтерського обліку початку побудови соціалізму абсурдні ідеологічні твердження на кшталт, нібито результатні рахунки властиві тільки капіталістичному підприємству, а соціалістичне господарство в своїй номенклатурі рахунків не буде мати ні цих, ані рахунків капіталу, які довший час були панівними, тепер категорія зайняла своє почесне місце. Водночас відмічається, що показник прибутку далекий від реальності внаслідок необ'єктивності його визначення через відсутність виваженої методології розрахунку та казуси фальсифікації з метою зменшення податку. Це призводить до перевантаження фіскальних органів рутинними процедурами скрупульозних перевірок собівартості реалізованої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг, які не завжди увінчуються успіхом. Обґрунтовується важливість заміни орієнтирів податкової політики й переходу від оподаткування прибутку до застосування в якості його бази капіталу. Для усунення теперішньої недостовірності величини капіталу в Балансі (Звіті про фінансовий стан) ф. № 1 за методологічно необґрунтованими приписами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Оскільки згідно з приписами НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» теперішня методика визначення капіталу як частини в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань зумовлює навіть від'ємні величини, не зважаючи на непорушність зареєстрованого (пайового) капіталу у цій звітній формі. З використанням емпіричних даних підкреслюється типовість таких нонсенсів, коли частогусто капітал відривається від вартості активів, які він узагалі-то представляє, або й зовсім переходить у віртуальну площину внаслідок хронічної збитковості підприємств. На основі аналітичного осмислення сутності категорії прибутку й капіталу пропонується переглянути податкову політику й методику визначення обґрунтованої бази визначення*

податку, яка забезпечить об'єктивне оподаткування підприємств з урахуванням реальності показників, які забезпечать дотримання його класичних принципів.

Ключові слова: капітал, оподаткування підприємств, податкова політика, прибуток.

JEL Classification: M40, H25

Absztrakt. A cikk felhívja a figyelmet a vállalkozások nyereségének megadóztatásával kapcsolatos adópolitika tökéletlenségére, amely az idejétmúlt dogmák betartásából fakad, melyek szerint a gazdasági tevékenység hatékonyságának állítólag egyetlen pénzügyi eredménye a profit. Hangsúlyozzuk, hogy a piaci viszonyokra való átmenet és az ideológia – ezen belül is az adópolitikával kapcsolatos – radikális forradalma ellenére a szocializmus építésének kezdetén a számviteli módszertanba bevezetett abszurd ideológiai állítások kiiktatása, mint pl. az a tény, hogy az így kapott számlák csak egy kapitalista vállalkozásra jellemzőek, és egy szocialista gazdaságban sem ezek, sem a régóta domináns tőkeszámlák nem szerepelnek a számla nomenklatúrájában. De cikkben megfogalmazott érvek által ez a gazdasági kategória most a megszoigált helyére került. Ugyanakkor megjegyzükk, hogy az nyereség mint mutató a kiegyensúlyozott számítási módszertan hiánya és az adócsökkentési célú hamisítások miatti meghatározásának tárgyilagossága miatt távol áll a valóságtól. Ez az adóhatóságok túlterheléséhez vezet az eladott termékek, az elvégzett munkák vagy a nyújtott szolgáltatások költségeinek alapos ellenőrzésére irányuló rutin eljárások miatt, és amelyek nem mindig vezetnek sikerhez. Az adópolitikai iránymutatások felváltása és a jövedelemadózásról a tőkealapként való felhasználásra való átállás fontossága igen is alátámasztott. A mérlegben (Pénzügyi helyzetkimutatás) szereplő tőkeösszeg jelenlegi megbízhatatlanságának megszüntetésére irányul. 1. sz., az NP(S)BO 1 „A pénzügyi beszámolás általános követelményei” módszertanilag megalapozatlan előírásai. A cikkben bizonyításra került, hogy a társasági vagyónrészként fennálló, a kötelezettségei levonása után megmaradó tőke megállapításának jelenlegi módja akár negatív értékekhez is vezet, függetlenül attól, hogy a jegyzett (saját) tőke sérthetetlen-e jelen adatszolgáltatási úrlapon. Az empirikus adatok felhasználásával hangsúlyossá válik az olyan nonszensz tipikusság, amikor a tőke gyakran elválk az általa képviselt vagyon értékétől, vagy a vállalkozások krónikus vesztesége miatt teljesen a virtuális síkra kerül. A nyereség és tőke kategória lényegének analitikus megértése alapján javasolt az adópolitika és az ésszerű adómegállapítási alap meghatározási módszertanának felülvizsgálata, amely biztosítja a vállalkozások objektív adóztatását, figyelembe véve a olyan mutatók valóságát, amelyek biztosítják a klasszikus elveinek való megfelelést.

Kulcsszavak: tőke, társasági adózás, adópolitika, profit

Abstract. Attention is drawn to the imperfection of the tax policy regarding the taxation of the profits of enterprises, due to the fact that it adheres to outdated dogmas, supposedly the only financial result of the efficiency of economic activity is profit. It is emphasized that despite the transition to market relations and the radical revolution of ideology, including the one related to tax policy, in particular, the elimination of the absurd ideological statements introduced into the accounting methodology of the beginning of the construction of socialism, such as the alleged profit and loss accounts, are characteristic only of a capitalist enterprise, and a socialist economy in its the nomenclature of accounts will have neither these nor the long-dominant capital accounts, the category has now taken its place of honor. At the same time, it is noted that the profit indicators are far from reality due to the bias of its determination due to the lack of a balanced calculation methodology and cases of falsification for the purpose of tax reduction. Which leads to overloading of fiscal bodies with routine procedures of scrupulous checks of the cost of products sold, works performed or services provided, which are not always crowned with success. The importance of replacing tax policy guidelines and transition from income taxation to its use as a capital base is substantiated. To eliminate the current unreliability of the amount of capital in the Balance Sheet (Statement of Financial Status) f. No. 1 according to methodologically unsubstantiated prescriptions of NP(S)BO 1 "General requirements for financial reporting". Because according to them, the current method of determining the capital as a part of the company's assets, which remains after deducting its liabilities, leads to even negative

values, regardless of the inviolability of the registered (equity) capital in this reporting form. With the use of empirical data, the typicality of such nonsense is emphasized, when capital is often separated from the value of assets that it represents in general, or even completely passes into the virtual plane due to chronic unprofitability of enterprises. On the basis of an analytical understanding of the essence of the category of profit and capital, it is proposed to revise the tax policy and the methodology for determining a reasonable basis for determining the tax, which will ensure objective taxation of enterprises, taking into account the reality of indicators that will ensure compliance with its classical principles.

Keywords: capital, corporate taxation, tax policy, profit.

Постановка проблеми. Перехід постсоціалістичних країн до ринкових взаємовідносин супроводжується кардинальним переворотом ідеології, в тому числі й дотичної до податкової політики. Так, якщо на початку побудови соціалізму панували абсурдні ідеологічні твердження на кшталт нібито результатні рахунки властиві тільки капіталістичному підприємству, а соціалістичне господарство в своїй номенклатурі рахунків не буде мати ні цих, ані рахунків капіталу, то тепер ці категорії зайняли свої почесні місця.

Правда, капітал опинився за податковою політикою, хоч зрозуміло, що він не тільки «наріжний камінь обліку» – як охрестив його Фр. Вілла (1801-1884), – а символ багатства. Тож виникла проблема: податкова політика притримується застарілих догм, нібито єдиним фінансовим результатом ефективності економічної діяльності є прибуток, хоч цей показник далекий від реальності.

Відтак її дослідження має вагомое наукове й особливо практичне значення, оскільки необ'єктивність прибутку спонукає до його коригування «майстрами балансів» (вислів Й.-Ф. Шера) з метою зменшення податку. А фіскальні органи перевантажені рутинними процедурами скрупульозного повторного розрахунку собівартості реалізованої продукції, виконаних робіт чи наданих послуг, які не завжди увінчуються успіхом. Бо відрізнити фальсифіковані від достовірних іншим способом неможливо, не дивлячись на розроблені вченими математичні способи відсіювання тих і других, наприклад, виявлення помилки, пов'язаної з переплутуванням цифр діленням різниці між дебетовими й кредитовим обігами на 9, застосуванням закону Бенфорда для впевненості у відсутності підтасувань вартості списаних виробничих запасів тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загалом, хоч як щодо капіталу, так і податкової політики, останніх досліджень і публікацій немало, аналізувати нічого. Бо відносно першого панівним є абзац із НП(С)БО 1 «Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань» [1, п. 3]. Спалах решти, де фігурує в різних, сконструйованих за методом «професор поцупив у професора», компілятивних тлумаченнях термін «капітал» у поєднанні з прикметниками «інтелектуальний» – найчастіше, інші, як ото «соціальний» – зрідка, немає нічого оригінального, включно з обіймою прізвищ тих, що нібито «здійснили значний науковий внесок у дослідження проблеми», різко пішов на спад.

Та й щодо податкової політики, то картина тим самим маслом, зі збігом тієї ж забудькуватості при наведенні джерел цитування: як правило, зі згадуваної у вступі обойми прізвищ тут частини зовсім не включено, а більшість вписаних не мають до цих проблем стосунку.

Зокрема, це підтверджує Р. Гугул традиційним пієтетом стосовно робіт учених щодо оподаткування нерухомого майна, ґрунтовно описуючи думки класиків минувшини від А. Сміта до Дж. Кейнса включно, але не наводячи жодного посилання на включених в алфавітний список від А до Ф теперішніх авторів [2]. Зайве говорити, що в контексті податкової політики капітал не фігурує в публікаціях нікого з цих обраних.

Мета статті. Тож із урахуванням такого парадокса метою статті є меседж тим ученим, яким не хочеться витратити свій науковий потенціал на «лимонні публікації...», прагнучи підвищити свої «бібліометричні успіхи», позаяк увійти в науку можна тільки реальним вкладом у вирішення актуальних проблем економіки, бухгалтерського обліку, фінансів, зокрема й у сфері оподаткування.

Постановка завдання. Завданням статті визначено обґрунтування важливості заміни орієнтирів податкової політики й переходу від оподаткування прибутку до виваженого застосування в якості його бази капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мабуть передусім справедливо буде відзначити, що введення оподаткування прибутку в порівнянні зі сплатою податку на капітал не вписується в перший принцип А. Сміта: «Піддані держави повинні, відповідно до своїх можливостей, брати участь в утриманні уряду, тобто відповідно до доходу, яким вони користуються під заступництвом і захистом держави». Особливо в контексті уточнення: «Невизначеність оподаткування розвиває нахабство і сприяє підкупу... осіб, навіть у тому випадку, якщо вони не вирізняються нахабством та підкупністю» [3, с. 761].

Й саме така невизначеність криється в оподаткуванні прибутку підприємств. Адже, як підкреслив Л. Сей (1826-1896): «Древні стверджували, що про людину раніше його смерті не можна сказати, чи був він щасливим чи нещасним; точно так само не можна заздалегідь сказати про промисловця, купця або хлібороба, чи отримав він прибуток, перш ніж він не покінчить усі свої справи» [4, с. 165]. Та насправді саме ця невизначеність стала панівною на практиці.

В той же час через теперішню методику визначення капіталу: «Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань» [1, п. 3], яка зумовлює такі абсурдні казуси, як його від'ємна величина. Звичайно, при непорушності зареєстрованого (пайового) капіталу у рядку 1400 Балансу (Звіту про фінансовий стан) ф. №1. Не дивлячись на те, що, як резонно зауважив видатний український теоретик бухгалтерського обліку початку ХХ-го ст. засновник ідеї економетрії П. Цьомпа, «вартість... споживаного капіталу... помирає разом зі смертю фізичного тіла цього капіталу» [5, с. 68].

Внаслідок чого, за висловом ученого, згадувана звітна форма підприємства виглядає карикатурою: сума необоротних активів перевищує його капітал у десятки разів, причому перші збільшуються мало не в геометричній прогресії, а

другий завмер на якісь позначці, перетворившись унаслідок інфляції в мізерну суму, або й узагалі в ніщо через непідвладність зносу майна волі його власників (рис. 1).

Баланс			
Шахти	К 10.000.000	Акціонерний	
Втрата	К 10.000.000	капітал	К 10.000.000
		Амортизація	К 10.000.000
	К 20.000.000		К 20.000.000
<i>Джерело: [5, с.164].</i>			

Тобто: «Цей баланс з 20-ма мільйонами (корон – П. Х.) активів виглядає дуже імпозантно, проте профани були би дуже розчаровані, коли б їм пояснити, що цей баланс не вартий і геллера. Куплені на 10 млн шахти є безвартісними, тому що їхня вартість корегувалася через 10 млн амортизації (читай зносу – П. Х.); повністю зниклі 10 млн акціонерного капіталу мають покриття тільки в 10-ти мільйонних втратах. Хіба цей баланс не є карикатурою?» [5, с. 164].

Крім того, водночас все більш типовими стають інші нонсенси стосовно капіталу. Причому навіть тоді, коли, на перший погляд, баланс карикатурою не виглядає. Бо й тут часто-густо капітал відривається від вартості активів, які він узагалі-то представляє. Або й зовсім переходить у віртуальну площину внаслідок хронічної збитковості підприємств (табл. 1).

Таблиця 1
Витяги з Балансів (Звітів про фінансовий стан) ф. № 1 ПрАТ* України
(тис грн)

Приватне акціонерне товариство «Альфа»				Приватне акціонерне товариство «Бета»			
Стаття	Код рядка	На початок року	На кінець року	Стаття	Код рядка	На початок року	На кінець року
Зареєстрований капітал	1400	15000	15000	Зареєстрований капітал	1400	27804	27804
Капітал у дооцінках	1405	–	–	Капітал у дооцінках	1405	46756	46756
Додатковий капітал	1410	60439	80480	Додатковий капітал	1410	–	–
Резервний капітал	1415	1278	1278	Резервний капітал	1415	–	–
Нерозподілений прибуток	1420	20328	28207	Непокритий збиток	1420	–97012	–141878
Усього за розділом I	1495	97045	124965	Усього за розділом I	1495	–22452	–67318

*Оскільки подібні антиприкладні нині не рідкість, адресні дані з етичних міркувань не наводяться.

Так, у ПрАТ «Альфа», в порівнянні з табличним сусідом кардинально інший стан – позитивний. Однак і тут знехтувано методом, відомим як реформація

балансу, щоби в Балансі (Звіті про фінансовий стан) ф. № 1 привести капітал у відповідність з його реальною величиною: динаміка нерозподіленого прибутку тут аналогічна зі змінами збитку в ПрАТ «Бета», де насправді капіталу немає, проте, як аномальний нонсенс, він все одно фігурує в цій звітній формі.

Тому без відповідних пертурбацій в обліковій методології капітал ніяк не може бути конкурентом нинішньому оподаткуванню прибутку. Й очевидно тільки вкрай упереджений дальтонізм «облікових і фіскальних воєвод» заважає розгледіти цей аномальний нонсенс під аспектом алгебраїчним і фінансовим. Хоч, як писав П. Цьомпа з подібного приводу, він «є національно-економічною нісенітницею. А все-таки ...кожного буде вводити в оману» [5, с. 165].

Й зарадити цьому можна хіба відмовившись від наївного сподівання, нібито якимись локальними правками прибутку вдасться дійти до його реального обчислення. Позаяк минулий досвід переконує, що це неможливе. Навіть якби вдалося позбутися фальсифікацій цього показника, що спостерігається нині чи не на кожному кроці. Бо передусім прибуток – надто неточна категорія хоча б із-за того, що в ньому завжди фігурує поєднання минулого з теперішнім, яке особливо проявляється в умовах інфляції, коли поточні доходи порівнюються з собівартістю, яка завжди відстає від них.

Адже ціни витрачених на виробництво продукції сировини й матеріалів навіть при таких астрономічних індексах інфляції, як у 1993 році в Україні (10256%) завжди будуть нижчими від цін її реалізації. І цей лаг ніяким способом знівелювати не можна, що й проявилось найбільш зримо в той період, бо в попередньому році індекс інфляції був на кілька порядків нижчим – становив 2100 відсотків.

Отож у той час виникла «національно-економічна нісенітниця»: рівень рентабельності виробництва в аграрному секторі однієї з областей України вперше перевищив позначку 40%, ввівши в оману не будь-кого, а самого очільника її адміністрації, який поквапився похвалитися таким «успіхом». Що не дивно – був не економістом. Але готували таку інформацію саме такі спеціалісти, безпорадні щось змінити в цьому казусі без фальсифікацій, як ото маніпулювання з витратами незавершеного виробництва, чи майбутніх періодів – найголовнішими інструментами «коригування» фінансових результатів «майстрами балансів»: втиснути бо в них такі стрибки цін було непосильне намагання.

В ті самі часи виявилось також, що й капітал стоїть на хитких підпорках, отже й амортизацію – насправді знос основних засобів – із-за фіскальних міркувань довелося коригувати шляхом уведення спеціальних волонтаристських коефіцієнтів його зниження, внаслідок чого собівартість уже не тільки аграрної продукції, а й усієї без винятків, стала ще більш викривленою.

Тобто, входженням в ту саму річку бухгалтерської методології поставити податкову політику на міцний ґрунт неможливо. Позаяк спроба брати за основу капітал як різницю між активами підприємства, вартість яких, особливо необоротних, завжди відстає від стаєра – інфляційної гонки – передусім

стосовно поточних зобов'язань, але вираховуються з них, приведе до тієї самої «національно-економічної нісенітниці», котра яскраво висвітлюється в ПрАТ «Бета» й трохи затушовано паранджею, що прикриває капітал ПрАТ «Альфа» та багатьох інших суб'єктів господарювання.

Тому для того, аби уникнути розбіжності між реальною сумою капіталу підприємств як бази оподаткування, слід мати передусім достовірну вартість майна підприємства. Бо так звана «залишкова вартість» основних засобів – здебільшого найвагоміша частка капіталу підприємств – з кожним роком все більше віддаляється від справжньої величини їхнього майна. Тож краще пізно, ніж ніколи вдатися до акомодатції майна й капіталу, як пропонував П. Цьомпа в своїй «економетричній квадризі» [5, с. 15].

Інакше не тільки в податковій політиці не вдасться стати на твердий фундамент оподаткування, далі продовжуючи змагання поліцейських і злодіїв із за згадуваних маніпуляцій при обчисленні прибутку, але й викоринити загрозу рейдерського переділу власності. Бо за нинішніх обставин його навіть легше здійснити, ніж це відбулося в часи приватизації, котра «мала високий ступінь насамперед моральної нелегітимності» [6, с. 5].

Оскільки багато об'єктів були введені в експлуатацію в давній радянський період, отож за бухгалтерською методологією вважаються безвартісними, як згадувані шахти в прикладі П. Цьомпи. Хоч донині справно служать їхнім власникам, забезпечуючи приріст капіталу за формулою $C + V + m$, хоч їхня нульова вартість в капіталі взагалі-то не фігурує. І передусім це стосується будівель і споруд – донедавна (до 2015 р.) – майже всіх основних засобів транспорту, лєвова частка яких в Україні вважається давно зношеною, проте вони експлуатуються нарівні з поодинокими, збудованими після присвоєння приватними власниками.

Зрештою, поряд із цим стосовно іншої складової формули визначення капіталу $A - Z = K$ щодо точності, як стверджував В. Бланшар, становище ідентичне: «Вірність боргових зобов'язань за їх номінальною цінністю – міраж, а передбачити результат сумнівних зобов'язань – химера». Тож, коли вже братися за «алгебру рахунків» (Ч.-Е. Шпруг, 1842-1912), то треба не тільки прочитати хоча б щось із однойменної серії статей (1888 р.) цього знаменитого американського вченого, знавця 16-ти мов, але й його послідовників – персоналістів, котрі розуміли, що рахунок збитків і прибутків «позбавлений самостійного значення», а є лише «субрахунком до рахунку капіталу» [4, с. 144].

Й ознайомитися з формулою його не менш авторитетного співвітчизника Ч.-Г. Хорнгрена (1926-2011), автора афоризму: «Не придумано ще такої операції, незалежно від її простоти чи складності, яку не можна було би проаналізувати з допомогою рівняння: $A = \Pi + Ko + \Delta K$, де ΔK – чистий дохід підприємства, який дорівнює різниці між доходами й витратами» (виділено мною – П. Х.), а не собівартістю продукції [7, с. 517].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Для забезпечення виваженого оподаткування підприємств замість застосування «історичної (фактичної) собівартості ...оцінки активів» [1, п. 6], визнаної пріоритетом в

бухгалтерському обліку, слід перейти до іншого принципу, який ніхто, включно з апологетами «стратегічного» обліку, не може конкретизувати, але саме він є тим, що повинен бути основоположним за податковою політикою підприємства.

Мається на увазі принцип «повного висвітлення, згідно з яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні та **потенційні** (виділено мною – П. Х.) наслідки операцій та подій, яка може вплинути на рішення, що приймаються на її основі» [1, п. 6].

Тобто в розділі І. «Власний капітал» Балансу (Звіту про фінансовий стан) ф. № 1 має фігурувати не фіктивна сума «давно минулих днів», а його реальна величина. Можливі *contra* щодо такої, на перший погляд, ересі, мовляв, а що в такому разі доведеться робити з активом балансу: хіба відмінити подвійний запис господарських операцій, легко спростовуються, коли звернути увагу на Консолідований баланс (Звіт про фінансовий стан підприємства) ф. № 1-к, де в рядку 1055 відображається гудвіл при консолідації, чогось тихцем прибраний з Балансу ф. № 1.

Правда, саме в контексті пропонованої реальності капіталу – гудвіл, як «призначений для відображення суми **перевищення вартості придбання** над часткою покупця у **справедливій вартості** придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання, що визначається відповідно до П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», – при бажанні теж можна вказувати в цій звітній формі, проте лише вписуючи однойменний рядок 1050 (див. додаток 3 «Перелік додаткових статей фінансової звітності» до згаданого в попередньому абзаці НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»).

Чого, як правило, не роблять, хоча принаймні в підприємствах, де капітал від'ємний, це мало би бути обов'язковим уже зараз. Та синдром вторинності цієї основоположної економічної категорії в бухгалтерській методології вочевидь сильніший, ніж прагнення згаданого повного висвітлення й «превалювання сутності над формою, за яким операції повинні обліковуватись відповідно до їх сутності, а не лише виходячи з юридичної форми» [1, п. 6]. Тим паче, що цю сутність довелось би вловлювати чи не перманентно, адже інфляція, як «дама жорстка й жорстока» [9, с. 51], переписує будь-яку можливість «точності до су» – кредо видатного французького теоретика Ж.-Г. Курсель-Сенеля (1813-1892) [10]. Попри класичні теоретичні принципи безперервної й дискретної організації обліку Е.-П. Леоте й А. Гільбо [4, с. 77] та «безперервності діяльності» за НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Втім, автор статті не претендує на вердикт в останній інстанції, відтак продовження досліджень окресленої проблеми податкової політики уявляється перспективним.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Затверджено наказом МФУ від 07. 02. 13 р. № 73.
2. Гугул Р. Я. Теоретичні засади майнового оподаткування. Ефективна економіка. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7221>.
3. Smith, Adam. An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations. Reprint. Originally published: Oxford: Clarendon Press, 1979. 618 p.
4. Бутинець Ф. Ф. Історія бухгалтерського обліку. Ч. II. Житомир: ПП «Рута», 2001. 512 с.
5. Цюмпа П. Нариси економетрії і побудована на національній політекономії теорія бухгалтерського обліку. Пер. з нім. Я. Гончарук, І. Конич, Г. Башнянин, І. Яремко. Львів, Каменяр, 2001. 223 с.
6. Геєць В. М. Подолання квазіринковості — шлях до інвестиційно орієнтованої моделі економічного зростання. Економіка України, 2015. № 6. С. 4-17.
7. Horngren Ch. T. Introduction to Management Accounting. Prentice-Hall, 1986.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» Затверджено наказом МФУ від 07.07.99 р. № 163.
9. Тарасевич В. М. Антикризовий потенціал економічного патріотизму. Економіка України, 2015. № 6. С. 50-52.
10. Courcelle Seneuil, J.-G. Manuel des affaires. Ou traité théorique et pratique des entreprises industrielles, commerciales et agricoles. Réédition scientifique par Luc Marco L'Harmattan, coll. Recherches en Gestion, Série «Les classiques», 2013, 382 p.

References

1. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti». Zatverdzheno nakazom MFU vid 07. 02. 13 r. № 73.
2. Huhul R. Ya. Teoretychni zasady mainovoho opodatkuvannia. Efektyvna ekonomika. 2019. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7221>.
3. Smith, Adam. An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations. Reprint. Originally published: Oxford: Clarendon Press, 1979. 618 p.
4. Butynets F.F. History of accounting. Pt. II. Zhytomyr: PP «Ruta», 2001. 512p.
5. Tsompa P. Narysy ekonometrii i pobudovana na natsionalnii politekonomii teoriiia bukhhalterskoho obliku. Per. z nim. Ya. Honcharuk, I. Konych, H. Bashnianyn, I. Yaremko. Lviv, Kameniar, 2001. 223 s.
6. Heiets V. M. Podolannia kvazirynkovosti — shliakh do investytsiino oriientovanoi modeli ekonomichnoho zrostannia. Ekonomika Ukrainy, 2015. № 6. S. 4-17.
7. Horngren Ch. T. Introduction to Management Accounting. Prentice-Hall, 1986.
8. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 19 «Obiednannia pidpriemstv» Zatverdzheno nakazom MFU vid 07.07.99 r. № 163.
9. Tarasevych V. M. Antykrizovyi potentsial ekonomichnoho patriotyzmu. Ekonomika Ukrainy, 2015. № 6. S. 50-52.
10. Courcelle Seneuil, J.-G. Manuel des affaires. Ou traité théorique et pratique des entreprises industrielles, commerciales et agricoles. Réédition scientifique par Luc Marco L'Harmattan, coll. Recherches en Gestion, Série «Les classiques», 2013, 382 p.

УДК 330
А19

Acta Academiae Beregsasiensis. Economics : наук. журн. / редкол. : Р. Бачо, Н. Пойда-Носик, В. Макарович; Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. Берегове, 2023. Вип. 3 (2023). 401 с. Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6734 (Print)
ISSN 2786-6742 (Online)

Науковий журнал „Acta Academiae Beregsasiensis. Economics” розрахований на науковців, докторантів, аспірантів, практиків та широкого кола читачів, які цікавляться проблематикою в галузі економічних наук.

Відповідальність за зміст і достовірність публікацій покладається на авторів. Точки зору авторів публікацій можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Технічна редакція:
Вікторія МАКАРОВИЧ

Відповідальний за випуск:
Роберт БАЧО

Коректура англomовного тексту
Ніна ПОЙДА-НОСИК

Обкладинка:
Габор ПОТОКІ
УДК:

Бібліотечно-інформаційний центр «Опаці Черє Янош» при
Закарпатському угорському інституті імені Ференца Ракоці ІІ

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія KB №25089-15029P від 08.11.2021 р.

Засновник наукового журналу:
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ.
Адреса: 90200 м. Берегове, пл. Кошута, буд.6.
Офіційний сайт наукового журналу:
<https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe>

Видавництво: Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ, 90202, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6. (E-mail: aab-economics@kmf.org.ua), Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК7637 від 19 липня 2022 р.

Друк: ТОВ «РІК-У» (адреса: вул. Гагаріна 36, м.Ужгород, 88000. E-mail: print@rik.com.ua). Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК5040 від 21 січня 2016 р.

Підписано до друку 20.09.2023.
Шрифт «Times New Roman».
Папір офсетний, щільністю 80 г/м².
Друк цифровий. Ум. друк. арк. 27,46.Формат 70x100/16.
Замовл. №456. Тираж 50.